

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

II. post Dominicam S. Trinitatis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

rar, & regnum consequuntur beatum. Qui verò reprobis sunt, paucorum (quae hic gesserunt) bonorum retributionem hic quoque accipiunt temporalem: & pro peccatis magnis, quae hic expiari nequeunt sine charitate, penas dabunt postea sempiternas. Hic iam eligat quisque, utrum velit aut temporaliter hic lugere ac pati incommoda, & tandem ab his non modo liberari, verum perpetuis etiam bonis frui aut bonis delectabilibus huius vitae affluere, franoque nullo obedire ac disciplina cohiberi, & tandem carcere perpetuo inferni obstringi? Huius enim rei causa Dominus Iesus historiam hanc recenset, duorum vitam dissimilem, exitum quoque & praeium dispar veriusque describens. Non est ut aut ore, aut ita viuens opere dicas: Ad patriam caelestem tendere volo, nec tamen temporalia haec gaudia non amare. Contradicit namque tibi Christus. *Nemo, inquit, potest duobus dominis servire. Aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit & alterum contemnet.* Quem vnum certè si obtinere volueritis, necessè est ut haec mundi gaudia non ametis. Quod nobis largiatur Iesus Christus in aeternum benedictus, Amen.

DOMINICA II. POST DOMINICAM S. TRINITATIS, Epistola prima Ioannis tertio.

Nolite mirari fratres, si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non diligit, manet in morte. Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Et scitis, quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in se manentem. In hoc cognouimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necesse habere, & clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Filioli mei, non diligamus verbo neque lingua, sed opere & veritate.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

In hac epistola, quae Dominica hac legenda nobis praescribitur, praemotio fit nobis, ne exterreamur aduersitatibus, persecutionibus ac mundi odijs, quibus Dei seruos mundus premit, necessaria, recordantes illius Apostolicae sententiae: *Omnes qui pie volunt viuere in Christo, persecutionem patientur.* omnesque, quam hic Ioannes dicit: *Charissimi, nolite mirari si odit vos mundus.* Cum enim vos quicquid est mundi contemnatis, illi diligant qui filij sunt seculi & amici, magnificantes, necesse est, ut dissentias. Dissentiones autè & discordias sequuntur odia & persecutiones. Proinde Apostolis Saluator ad passionem iturus, praedixit: *si mundus vos odit, scitote quia me propterea vobis odio habuit.* Nã si de mundo esset mundus quod suum est, diligeret. Qui a verò de mundo non est, sed ego elegi vos de mundo propterea odit vos mundus. Sequitur: *Nos scimus quia translati sumus de morte culpae ad vitam gratiae, quia diligimus fratres.* Christo nobis hoc signum cõstituentem, quando dicebat: *In hoc cognoscite omnes*

LLL 4 q4

- Ioan. 3. *quia mei estis discipuli, si dilectionem habueritis adinuicem.* Itaque in hoc, inquit Ioannes certum signum habemus in nobis, quod translati de morte sumus ad vitam, quando quidem diligimus fratres spirituali amore in Deo. Hoc securius quam nos dicere potuerunt Apostoli, qui se in gratia Dei confirmatos per Spiritus sancti plenitudinem receptam nouerunt. Nos autem piè quidem sperare possumus, nemo tamen certo scire potest, an amore odiove dignus sit: nisi quod signum habemus ex charitate fraterna, ad fortem nos pertinere electorum. Cæterum ediuerso, qui non diligit Deum ac proximum per charitatem, manet in morte, hoc est sub damnatione nisi conuerterit se perpetua. Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Qui non diligit, dixit, manet in morte. Cum verò non diligere sit minus adhuc quam odisse, quomodo odians non maneat, si non diligens manet in morte?
- Ioan. 15. Igitur qui odit fratrem suum, non solum manet in morte, sed etiam homicida est. Primo, propriam suam animam necans. Deinde, etiam infirmitatem proximum ad odium rancoremve prouocans. Si ille quoque in anima moriatur, ipse suo illum odio necauit. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam in se manentem. Est enim obnoxius æternæ damnationi, utpote in culpa constitutus mortali. In hoc cognouimus charitatem Dei, erga nos, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, quum non deesset sapientiæ eius alium inuenire modum, quo nos redimeretur, nisi summam illam ostendere voluisset charitatem, qua maiorem nemo habet, ut animam suam poneret pro amicis suis: imo etiam pro inimicis posuit illam. Et nos debemus pro fratribus animas, id est, vitam corporalem nostram ponere. Vita namque nostra corporalis, seu corpus nostrum, verè viliores debentur nobis æstimari, quam anima proximi nostri, ita ut vitam nostram corpusque nostrum demus potius in mortem, quam proximum nostrum, etiam inimicum nostrum finamus mortale peccare delictum, ubi id monendo cauere possumus. Qui habuerit huius mundi bona temporalia, videritque fratrem suum necessitatem ex penuria euidenter pati, & clauerit ei viscera pietatis, nihil illi tribuens neque subueniens, quomodo charitas Dei manet in eo? Minime manet in illo. Quippe qui non habet charitatem, utpote durus & auarus atque immisericors. Filii non diligamus verborum blanditijs, nec promissionibus tantum linguarum, sed opere præstemus charitatem ac veritatem. Opera nostra atque adeo res ipsa, quantum diligamus vel inimicos nostros, charitas in nobis manifestet.
- Ibidem.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICÆ II.
post S. Trinitatis, sollemnitatem, Lucae X IV.

Dominica superiori proxima descriptus nobis est status duorum hominum, neque hic in vita neque post mortem æque se habentium. Alter enim horum hic vixit felix, post mortem miser: alter hic miser fuit, post mortem felix, quo disceremus mundum contemnere, nō fidere terrenis, nec abuti concessis rebus. Amatores enim suos hoc modo beatitudus, ut perpetuo eos faciat infelices. Hodie verò proponitur nobis, quam miser-

miseri corditer sumus vocati tam ad gratiae quam ad caelestis gloriae coenam, quae etiam sint, quae auocent nos, unde impedimur, ne veniamus. Itaque dicit Euangelium.

Homo quidam fecit coenam magnam.

Antquam haec diceret verba Christus monuerat quomodo essent conuiuia seruanda. Vocandos enim ait conuiuas pauperes, & qui non habent unde retribuunt, sed retribuatur nobis in resurrectione iustorum. Ad haec quodam dicente: *Beatus est qui manducabit panem in regno Dei*, dixit Iesus: Homo quidam fecit coenam magnam. Quis iste sit homo, dubium non est quin sit Dominus noster Iesus Christus, verus Deus & verus homo in vna persona.

Vocatur autem homo, dum clementia & humana eius benignitas in parabolis est describenda: dicitur etiam quidam homo, quod singularitatem significat. Est enim Christus reuera homo singularis & ab alijs discretus. Est enim solus ex omnibus de Spiritu sancto conceptus, hominis, hoc est, Mariae Virginis, & non viri filius. Est etiam ab omni peccato alienus: nec homo tantum, sed etiam Deus. Hic fecit coenam magnam. Duplicem coenam Christus suis exhibet electis. Prima coena est gratiae, quam Deus facit homini reuertenti a peccato. Huius habemus parabolam Euangelicam de eo, qui patrimonium suum acceptum peregre profectus consumpsit inuituliter & in peccatis. Quo reuertente pater occidit vitulum saginatum, & conuiuium fecit ad gratulandum reuertenti ad se filio. Vitulus saginatus & occisus Christus Dominus noster est, omnium virtutum & gratiarum plenus, hic suae passionis nos reficit gratia. Per hanc enim redemptionis nostrae efficiamur participes & incorporamur Christo, ut eius simus membra Dei filij & haeredes. Ex illo enim spiritualis gratia in omnia membra diffunditur, quae viuificat nos, impinguat, recreat & confortat. Eam ob rem Christus clamat: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego vos reficiam*. Item: *Ego sto ad ostium, & pulso. Si quis audierit vocem meam & aperuerit mihi ianua, introibo ad illum, & conabo cum illo*. Eius coenare est suae gratiae nos participes facere. Itaque coena gratiae cibos habet suos. Quaeis qui cibi sint? Cognoscere seipsum, detestari propria peccata, odisse propria vitia, amare virtutes, inquirere & diligere beneplacitum Dei. Vocatur autem coena ideo, quia est ante ingressum requies, ante dormitionem mortis necessaria animae refectio. Dicitur quoque coena magna, quia maximus & Omnipotens est, qui coenam exhibet. Est etiam magna propter cibi nobilitatem. Caro mea, inquit, verè est cibus. Dicitur praeterea magna, quia magna charitate nobis est parata. Maiorem namque dilectionem habet nemo, quam vitam suam ponat quis pro amicis suis. Est alia coena gloriae caelestis, de qua scriptum est: *Beati qui ad coenam nuptiarum agni vocati sunt. Vis huius coenae audire praeparationem? Apostolus ait: Oculis non vidit nec auris audivit, nec in corde hominis ascendit, quae praeparauit Dominus diligentibus se*. Dicitur etiam beatitudo caelestis coena, quia post laborem recipitur coena, ita refectio gloriae post omnia certamina, consummatisq; laboribus & miserijs huius vitae percipitur. Deinde sicut post coenam instat requies, nec reditur ad laborem, ita percepta beatitudine caelesti, non reditur ad huius vitae certamina ac laborem.

Christus videtur quidam homo quidam. Luc 14. Luc 14. Luc 14.

I. Coena duplex quam exhibet Deus. Luc 14. Vitulus saginatus & occisus quid mystice signet. Rom 1.

Math. 11. Apoc. 3. Coena prima cibi qui sunt. Coena haec cur dicitur magna. Ioan. 6. 15. II. Apoc. 19. 1. Cor. 2.

Beatitudo caelestis cur coena appellatur.

Apoc. 14. *Amodo enim dicit spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Est præterea cœna magna propter domus conuiuij amplitudinem, de qua scriptum est: O Israel, quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius. Secundo, magna dicitur propter conuiuarum multitudinem. Multi enim, Christo teste, venturi ab oriente & occidente, & recumbent cum Abraham & Isaac & Iacob in regno calorum. In Apocalypsi quoque: Vidi, inquit Ioannes, turbam magnam, quam dimittere nemo poterat. Tertio, propter ministrantium nobilitatem dicitur magna: figuratur enim in conuiuijo Assueri regis, qui singulis mensis ministros proposuit de principibus suis, hoc est, de Angelis suis. Hi enim omnes sunt administratores spiritus, &c. Quarto, dicitur magna propter ferculorum abundantiam, dignitatem & preciositatem. Dominus enim Deus ipse preciosissimus est cibus huius conuiuij. Hæc est, inquit, vita æterna, vt cognoscam: te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quæ abscondisti timentibus te. Si magna est timentibus te, quanta est regnantibus tecum? Reuera vt iterum Psalmista dicit: Melior est dies vniuius atrij tui super millia. Et sanctus Augustinus: Tanta est, inquit, iucunditas vitæ æternæ, vt si etiam non liceret in ea manere, nisi vnus diei mora, propter hoc innumerabiles anni deliciarum huius vitæ contemnerentur. Quam, est magna cœna quia omnium desideriorum plena est satietas absque fastidio. Interim enim semper nobis deficit aliquid, nec plena vnquam est nobis aut requies aut felicitas. Sed tunc, ait: Psalmista, satiabor, cum apparuerit gloria tua.*

Et vocauit multos.

Vocat hominem Deus multis modis.

Matth. 11.

I.

Matth. 11.

Vox Christi

qua continet

vocat hominem

qua.

Psal. 84.

Psal. 84.

II.

Literæ Christi

quæ sunt

Nunciij Christi

qui sunt.

Ioan. 10.

Lucæ 10.

III.

Deus vnus

vocat manu

& nutu.

Vocatio Dei multiplex est, qua nos inuitat ad cœnam. Primo, vocat nos voce, dicens: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego vos reficiam.* Et iterum: *Pœnitentiam agite, appropinquauit enim vobis regnum calorum.* Est autem vox non solum quæ auditur cum sono, sed est etiam vox quædam inspirationis, qua nos Christus vocat penè continuè. De qua ait Psalmista: *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus.* Et iterum: *Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra.* Semper enim diuina adest homini inspiratio, instinctus bonus, atque interna Dei allocutio sancta, vbi, tamen est auditas, nec diuinæ vocis contemptus. Secundo vocat per literas seu per nuncium. Literæ Christi nostri Domini sunt eius Euangelium & sacra scriptura: Nunciij eius sunt sancti prædicatores. Quibus in persona dixit Apostolorum: *Ecce misit me Pater, & ego mitto vos ad prædicandum.* Et ideo dicit alibi quoque: *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.* Tertio, vocat nos manu, nutu aut signo. Manu vocare, est beneficijs inuitare. Bonitatem enim suam nobis sæpenumero ostendit in beneficijs præsentibus, vt futura eo securus ælestia speremus. Nutu vocare, est quando aliena videmus aut prospera aut tristia, vnde discimus Deum iracundum aut placatum, significatur quæ nobis in euentu alieno, quid nostræ conueniat salutis. Nam si hominem in peccatis viuentem subito inueneris aut inopinatè mortuum, quid tibi hic loquitur euentus tristis, nisi vt vitam tuam corrigas, à peccato contineas, nulloque tempore in peccato inueniaris perseverare mortali, ne tibi similia deteriorare contingant? Quapropter Christus cum sibi nunciatum fuisse quorundam

tundam Galilæorum sanguinem mixtum esse à Pilato cum sacrificijs eorum, dixit: *Putatis quod hi Galilæi pro omnibus peccatores fuerint, quia et alii passi sunt? Non dico vobis: sed nisi penitentiam egeritis, omnes similiter peribitis, sicut illi dicem & octo super quos cecidit turris in Siloe, & occidit eos. Putatis quia ipsi debitorum resuerunt prater omnes homines habitantes in Hierusalem? Non dico vobis, sed nisi penitentiam egeritis, similiter omnes peribitis.* Signo denique vocat, id est, tribulatione. Scimus namque propterea à Deo tribulationem nobis mitti, quia redeamus ad ipsum, sicut scriptum est: *Imple facies eorum ignominia, & reuerent nomen tuum Domine.* Idcirco dum tribulationem aut infirmitatem sentimus intelligamus oportet nos à Domino mōneri atque reuocari. Faciamus igitur quod faciebat Psalmista: *Tribulationem, inquit, & dolorem inuocauit, & nomen Domini inuocauit.* Est enim calamitas (vt dixi) quæuis, signum, quo terret nos Dominus, vt filios, quos ne pereant, cupit reuocari. Minatur enim nobis, terret nos, quia præseruari nos vult à periculo peccatorum, quomodo mater filium arcet à flumine, à casu, à sectione, hoc est, à cultro seu gladio. Hoc modo nobis multifariam loquitur Deus, & vocat nos etiam per creaturas.

Et misit seruum suum hora cœnæ dicere inuitatis vt venirent, quia parata sunt omnia.

Seruus hic missus chorus est Apostolorum, prædicantium quæ ordo. Qui omnibus clamans nunciat: *Penitentiam & credite Euangelio.* Item quæ: *Penitentiam agite. Et Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Transite enim mundum & concupiscentia eius.* Item quæ: *Præterit figura huius mundi. De reliquo qui uxores habent, sint quasi non habentes, & qui gaudent sint tanquam non gaudentes.* Hæ voces quid sunt, nisi serui Domini, id est, cuiuscunque boni prædicatoris vox & clamor, vocantis ad cælestem cœnam? Hora cœnæ est vltima ætas mundi. Nos enim, Paulo teste, sumus in quos fines seculorum deueniunt. Et in fine mundi cœna hæc, quando duplicem stolam tunc omnes accipiēt electi, exhibebitur. Potest nihilominus applicari, quod de hora cœnæ dicitur, ad hominis ætatem, vt hora cœnæ dicatur, quando homo iam senescit. Tunc enim sæpenumero electos suos qui à rectitudinis via hallucinati sunt, vt respiscant, reuocat, inducens eis recordationem suæ iustitiæ & timorem, finis vitæ celerem expectationem, mundi gaudiorum fallaciam & vanitatem, & præsentis vitæ miseras, & infelicitatem. Quod verò parata omnia dicit, intelligi debet per Christum, puta peccatorum remissio, chirographi peccati deletio, nostri reconciliatio, regni cælorum apertio, donorum Spiritus S. communicatio, & quicquid aliud est, quod in salutem hominis fuerit necessarium, in Christi nobis morte paratum est.

Et cœperunt simul omnes excusare.

Excusatio hæc non de verbis intelligitur, sed de Operibus. Omnes enim sua amabant impedimenta salutis. Quæ tamen sibi quoque viderentur impedimenta, his tamen carere aut abstinere noluerunt, sed excusabant se quasi impeditos, qui venire nequirent. Hæc autem excusatio vocante prædicatore aut diuina inspiratione, quasi nuncio aut seruo, nihil aliud est, quam diuino instinctui, aut humanæ exhortationi non acquiescere & nõ consentire.

MMM 2 ture,

Lucæ 21.

Ibidem.

Deus vt nos signo ad se vocet.

Psalm. 22.

Psalm. 114.

Seruus missus quis sit. Marc. 1. Math. 3. i. Ioan. 3. i. Cor. 7. Ibidem.

Hora cœnæ quæ sit. i. Cor. 10. Prover. 31.

Lucæ 1. 5. & 24. Col. 2. 1. Marc. 5. Luc. 17.

Excusatio quid in hoc loco significet.

tire. Et licet omnes hoc ipsum peccatores faciant, tamen tres tantum, perinde ac tria peccantium genera, aut tres peccandi status, qui se excusant, hic recensentur.

Primus dixit. Villam emi, & necesse habeo exire, & videre illam. Rogo te, habe me excusatum.

Villa quid
mythice fig-
net.

Per villam dominationem aliquam accipimus atque occupationem terrenam. Quamobrem significari hic intelligimus superbos & ambitiosos, quorum est se excusare. Hi enim superbiæ & ambitioni seruientes, circumcipiunt impedimenta, per quæ diuinæ inspirationi non acquiescunt. Sunt auté de huiusmodi hominibus multi, qui pro tutela honoris sui (vt ipsi loquuntur) magis autem pro gloria, pro excellentia, & pro superbia sua zelantes, impedimenta animarum admittunt grauiâ, Dei quoque præcepta negligunt, ne suas amittant diuitias & dominationes, neve æstimatio eorum in modico lædatur aut minuatur. Et hæc impedimenta priuatus eis amor persuadet quasi licita & necessaria, per quæ volunt & sibi persuadent etiam sese excusatos. Rogare enim se haberi excusatum, est aliquam in medium ferre aut prætereundam causam, quare ad suam salutem sese non disponit. Omni enim superbo nihil adest familiarius, quam semper se excusare. Obserua verba singula, & quomodo superbiæ vitium in singulis indicetur, inuenies. Superbia enim facit ex consuetudine quasi necessitatem. Qui enim vanam gloriam diligit, quicquid loquitur pro sui excusatione aut defensione cum loqui quasi vrgens necessitas impellit. Ideo dicit. Necesse habeo. Quia verò à se digredi, & sui fieri immemor probatur superbus, dicitur etiam exire, scilicet à se putans se aliquid esse, cum nihil sit. Cum præterea alijs placere, alijs præferri cupit, tunc illum oportet videre, id est, studium excogitandum vitarum, quibus id obtinere possit, assumere.

Superbia ex
consuetudi-
ne quid effi-
ceat.

Galat. 6.

Alter dixit. Iuga bouum emi quinque, & necesse habeo probare illa. Rogo te habeme excusatum.

Iuga bouum
quinque quid
velint.

Iuga bouum quinque significant quinque sensus, qui iuga propterea dicuntur, quia sensus omnes geminati sunt, vt visus in duobus oculis, auditus in duabus auribus, gustus in lingua & palato, olfactus in duabus naribus, tactus in duabus manibus, licet alioqui per totum corpus diffundatur tactus, & geminari possit, quo ad tactum externum & internum. Iuxta hunc igitur intellectum curiositas sensuum potest intelligi, qua interior homo ad exteriora sese effundit, suorum interiorum prorsus nescius, alienorum inuestigator curiosus. Potest nihilominus hic intelligi auaritia. Per iuga enim quinque bouum, quinque vult paria bouum significari, quæ empta volunt probare, cuius occupatione retentus cepit se excusare, ne ad cenam inuitatus vite veniret, aut potius auaritiam suam, cum scriptum sit. *Non declines in meum in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis.* Displicet enim hoc, vt per Hieremiam significatur, grauius Deo, illo per Prophetam dicitur. *Eccle ego iudicio comendat tecum, eo quod dixeris. Non peccasti.*

Curiositas
sensuum quid
faciat.

Psal. 140.

Hierem. 2.

Et alius dixit. Vxorem duxi, & ideo non possum venire. Quamuis vxorem duxisse illicitum non sit, tamen cum coniugij sit abusus

sus frequentior, vbi copula coniugalis non ad prolem suscitandam, sed ad
 voluptatem admittitur, non mirum est, vt per rem iustam (coniugium e-
 nim aequae seruatum non excludit à regno Dei) significetur res iniusta, puta
 carnis voluptas seu luxuria. Videte autem quam egregie ad Euangelium al-
 ludit sententia quoque Ioannis in epistola sua, Euangelium enim eos vo-
 lens nominare, qui praecipue mundi speciem tenent, nil aliud quam quod
 Ioannes dicere videtur: *Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut*
concupiscentia oculorum, aut superbia vitae. Obserua quoque, quod is, qui vxor-
 em se dicit duxisse, non rogat excusari. Voluptas enim carnis adeo est im-
 portuna, adeo eos quos capit semel, absorbet, vt honestatis & verecundiae
 immemores non solum non excusent, verum etiam vltro confiteantur
 quasi necessitatem, desperando dicentes: Non possum continenter viuere.
 Quod quid aliud est, quam non possum ad caelestem coenam venire.

Coniugij ab-
 usus quando
 fit.
 Gregor.

1. Ioan. 2.

Voluptas car-
 nis quam fit
 importuna.

Et reuersus seruus, nunciauit haec domino suo. Tunc ira-
 tus pater familias, dixit seruo suo: Exi cito in plateas & vicos
 ciuitatis, & pauperes, ac debiles, caecos & claudos introduc
 huc.

Serui huius denunciatio, est praedicatorum sanctorum gemitus in oratio-
 ne coram Deo plangentium, quod verbum Dei à se praedicatum non inue-
 nit locum, vbi requiescat, aut vbi faciat fructum. Idcirco Pater familias i-
 ratus, non passione irae feruentis, nec affectione vindictae, sed voluntate &
 zelo tranquillo iustitiae, malum punire volentis. Quia verò prior inuita-
 tio seu legatio serui praecipue fuit ad principes synagogae, scribas & phari-
 saeos atque seniores, qui, vt dictum est, excusarunt se iterum: nunc seruus
 mittitur ad simplices & illiteratos, hoc est, ad plebem Iudaeorum iubetur
 cito exire, & introducere ad coenam caecos, id est, indoctos & infidos, paupe-
 res, id est, donis spiritualibus destitutos, & mundo despectos, debiles item ad
 bene operandum, & claudos, id est, instabiles. Sicut enim Gregorius dicit:
 Sape infirmi, & in hoc mundo despecti, tanto celerius Dei vocem audiunt,
 quanto in hoc mundo non habent, vnde desistentur. Erat autem propterea
 cito eundem, quia pro saluandis animabus, non debet interuenire mora,
 aut negligentia.

Ira Patris fa-
milias quid.

Gregor.

Et ait seruus: Domine factum est vt imperasti, & adhuc lo-
 cus est.

Quasi diceret: Quos vocari iussisti, & qui ex plebe Iudaeorum sunt conuer-
 tendi, iam sunt ad fidem introducti. Intrauit enim frequentia Iudaeorum
 ad Dominicam coenam: sed locus est, quo adhuc recipiatur etiam numero-
 sitas Gentium. Ira enim factum est. Nam Paulo & Barnaba ad synagogas
 Iudaeorum intrantibus, & Dei illis verbum annunciantibus, cum resisterent
 Iudaei his quae dicebantur à Paulo, dixit Paulus: *Vobis, scilicet Iudaeis, oportet
 primum loqui verbum Dei, sed quoniam repulistis illud, & indignos vos iudicatis a-
 ternae vitae, ecce conuertimur ad Gentes vobis repudiatis, vt ad coenam aeternae
 vitae eas vocemus.*

Actor. 13.

MMM 3. Et.

Et ait Dominus seruo: Exi in vicos, & sepes, & compelle intrare, vt impleatur domus mea.

Mittitur hic chorus prædicatorum ad populum gentiliū, populum sine lege, rudem, & inciuilem: ideo ad sepes, & vicos ire iubetur, & eos compellere, hoc est, rationabili persuasione inducere, vt intrare ad cœnam dominicam consentiant. Compellere debent prædicatores populum ad salutaria, quomodo Apostolus ad quendam horum ait: *Prædica verbum in ista opportuna, importuna, argue, increpa, obsecra in omni patientia.* Compelluntur autem, non quia nolentes intrant, sed quia eorum mutatur voluntas, Deo ad hoc media debita ordinante, vt velint iam quod ante noluerunt. Per infirmitates enim & aduersitates illos plerumque inducit, vt salutaribus monitis assentiant.

Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.

Per ingratitude[m] indigni cœnæ cœlestis facti sunt, quotquot vocati venire noluerunt. Quamobrem postea cum libenter etiam intrare vulerint, non poterunt. Obseruemus igitur filij charissimi vocationem nostram, & in omnibus quæ nobis accidunt, aduertamus quare nobis hæc miserit Deus: quæ sit item voluntas eius beneplacens, & perfecta, vt hanc non negligamus, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in sæcula, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

In quam multiplici sint genere, qui à Domino vocantur.

Homo quidam fecit cœnam magnam & vocauit multos. Lucæ XIII. Hæc est illa cœna, quam suo nobis sanguine præparauit Dominus & redemptor noster Iesus Christus, in cruce pro nobis moriens. Ibi enim pro nobis occisus est vitulus saginatus, in conuiuium nobis paratus, in spirituale[m] cœnam præsentis vitæ, qua introduceremur in cœnam cœlestem. Hæc ad passionem iturus, discipulis quoque suis promiserat, dicens: *Vos estis, qui permanistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis regnum, vt edatis & bibatis super mensam meam.* Et iterum: *Volo parare vobis locum, &c.* De hac cœna quoque loquitur, vbi dicit: *Beati sunt serui illi, quos cum venerit Dominus, inuenit vigilantes. Amen dico vobis, quod præcinget se, & faciet eos discumbere, & transiens ministrabit illis.* Vt igitur breuiter dicam filij, cœna hæc vita est æterna, qua omnes electi epulantur, requiescunt quæ à laboribus suis, pleni gaudio, quiete, ac felicitate perpetua. Hæc autem cœna, hoc cœlesti conuiuium, vt Augustinus ait, duobus instauratur ferculis, in absentia scilicet omnium mali, & in affluentia omnis boni. Quæ fercula iuxta diui Bernardi sententiam, tam magna sunt, vt mensurari non possint, tam longa, vt non possint terminari, tam multa, vt non valeant numerari, tam preciosa, vt non possint æstimari. Id enim quod promittit Deus, vt verbis vtat Augustini, fide non capitur, spe non attingitur, charitate non comprehenditur, desideria & vota transcendit, acquiri potest, æstimari non potest. Illud enim est fo-

2. Tim. 4.

Compellere intrare quid sit.

Rom. 12.

Ioan. 19.

Lucæ 22.

Ioan. 14.

Lucæ 12.

Cœna Dei quæ sit. Apocal. 14.

Augustin. Fercula duo cœnæ Dei quæ sint. Bernard.

Augustin.

sum, verum & summum bonum, quod non de creatura, sed de creatore concipitur. Quod cum acceperis, nemo tollet à te, cui comparata omnis aliunde iucunditas meror est, omne decorum scedum est, omne postremo quod delictare potest, molestum est. Ad hanc cœnam vocauit generaliter omnes, qui neminem vult perire: singulariter autem multos, eos scilicet, quibus singularia dona, singulariaque contulit beneficia, atque auxilia ad salutem. Beati igitur qui ad cœnam hanc nuptiarum agni vocati sunt, beatiore qui perueniunt, miserimi planè qui venire renuunt. Sunt enim qui excusare se in Euangelio narratur, quorum excusatio nulla est alia, nisi quod temporalia præferunt cœlestibus. Debet itaque Christianus omnis vocationem suam intelligere, debet quæcunque sibi eueniunt, de manu Dei suscipere, Deo quod ad salutem sibi hæc miserit, credere, sub ipsius potenti se humiliare manu, atque iuxta vocationem suam Dominum sequi. Certissimum igitur fili tibi hoc sit, si Deo cupias seruire, si eius mandata & beneplacita facere, te securè, fideliterque de eius manu accipere, quicquid tibi miserit ille, quicquid super te venire permiserit, quicquid dederit, quicquid subtraxeritve, siue consoletur, siue affligat, siue te attrahere, siue projicere videatur: tu modo illi confide, & quod tibi euenierit, de manu illius accipe. Vide præterea & expende, quid tibi boni ex hoc possis procurare. Quicquid enim tibi à Domino mittitur, in salutem tuam mittitur. Tu modo eo sic vtere, vt saluti tibi sit quod tibi missum est. Nec tuum est discutere, per quem tibi Dominus mittat, aut afflictionem, aut consolationem, sed mittentis tu inspicere auctoritatem & prouidentiam, attende charitatem, & discas quid ex illo quod euenit tibi, sit lucrandum. Hoc enim modo efficias, vt tentationes quoque & pericula omnia te vocent atque trahant ad Deum, quæ alioqui à Deo videbantur retrahere. Obserua tamen quod ad hanc cœnam intrare te oportet cum veste nuptiali. Quæ vestis sit nuptialis, nemini puto non esse notum, nempe charitatem. Sine hac enim, ne martyrium quidem prodesse potest ad salutem. *Hæc est autem*, inquit, in epistola Ioannes, *charitas Dei, vt mandata eius custodiamus. Qui autem seruat mandata eius, vt idem dicit, in illo manet, & ipse in eo. Christus quoque: Si diligitis, inquit, me, mandata mea seruate. Deum enim diligere conuincitur, quisquis eius non seruat mandata. Non igitur diligamus linguam tantum, sed opere & veritate. Qui enim facit se diligere Deum, nec mandata eius obseruat, mendax est. Eam ob rem quum diues quidam Christum interrogasset, quid sibi foret faciendum, vt vitam possit ingredi æternam, hoc est, vt cœnæ illius sempiternæ fieret particeps, quid audiuit? Profecto hoc tantum: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata Dei.* Scimus nisi Christi redemptione nobis non patere ianuam regni cœlestis. Scimus quoque Dei mandata nobis esse tradita, non vt eadem duntaxat sciamus, sed vt faciamus etiam: *Non enim auduores legis, sed factores legis iustificabuntur apud Deum.* Et nisi Dei obedierimus mandatis, extra statum nos constituis salutis. Itaque Christi sanguinis redemptione nobis parata, cum nihil restet nobis aliud necessarium quo saluemur, hoc est, quod à morte transeamus ad vitam, nisi vt seruemus mandata Dei (quæ seruantes non peccabimus aliquando) cur circa alia inania, & infructuosa tam multa occupamur? Quare non omnem nauamus operam, quare*

MMM. 4. omni

1. Pet. 3.

Apocal. 19.

1. Pet. 5.

Euenientia
cuncta de ma-
nu Dei susci-
pienda.Matth. 2.
vestis nupti-
alis habenda
quæ.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 14.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 4.

Matth. 19.

Rom. 2.

1. Ioan. 7.

Mandata Dei
seruantibus,
quanta beati-
tudo promif-
sa fit.
Psalm. 33.

omni vigilantia non sumus solliciti, quomodo Dei perficiamus præcepta? Mandata enim Dei seruare, sanitas animæ est. Mandata Dei seruare, ad dies felicissimos perducit. Quis enim vestrum est filij, qui non diligit dies bonos, & vitam longam? Adhuc semel interrogo: Quis vestrum est, qui non diligit dies beatos, beatos dies dico, vbi nulla est tristitia, nullus timor, nulla offensus, vbi pax, gaudium, & securitas) & vitam, non dico longam, sed sempiternam? Neminem profecto scio, qui hanc non velit, qui non optet, aut qui pro hac non precetur: quandoquidem omnium laborum nostrorum est finis vita beata. Enumera iam hominum negotiatorum, militum, scholasticorum labores & incommoda. Quos si interrogauero, quare hæc faciunt: respondent se hæc pati, vt dies aliquando bonos, & vitam obtineant quietam. Attendite filij, si labores hic magni assumuntur propter quietem aliquando perfruentiam, non diu duraturam, quanti sunt labores tolerandi propter dies bonos, & quietam vitam, imo propter felicem & beatam nunquam finiendam?

Luce 14.
Math. 23.
Luce 14.

Ad cœnam
Dei vocato-
rum genus
triplex.

Referuntur autem in Euangelio in triplici genere homines ad cœnam vocati. Quidam enim vocati sunt, sed non venerunt. Quidam vocati veniunt. Tertij compelluntur vt intrent. Primi qui vocantur & non veniunt, sunt hi, qui in triplici quoque ordine hic enumerantur, quemadmodum in epistola sua Ioannes eos insinuat, in tribus peccatis vniuersa vitia comprehendens, cum dicit: *Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut est concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ.* Sic Christus tres hic narrat vocatos, qui noluerunt venire, superbum scilicet & curiosum, seu auarum & luxuriosum. Ad hæc enim tria genera peccatorum alia quæcunque reducuntur. Neque enim hi soli non veniunt ad cœnam Domini, sed non veniunt etiam alij peccatores in peccatis perseverantes. Non enim mentitur Apostolus vbi Corinthijs scribens, dicit: *Nolite errare. Neque enim fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum conubitores, neque fures, neque auari, neque ebriosi* (estne hoc etiam peccatum, hodie filij esse ebriosum? neque mala dici, neque raptatores regnum Dei possidebunt. Ad Galatas quoque scribens *Miseria, idolorum seruitus, veneficia, inimicitie, contentiones, emulationes iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidia, homicidia, ebrietates, comestiones, & his similia, quæ prædicto vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agant, regnum Dei non consequentur.* Itaque hi omnes licet vocati, non tamen intrant (si ita inuenti fuerint) ad cælestem cœnam, hoc est, ad æternam beatitudinem.

1. Ioan. 2.

1. Cor. 6.

Galat. 5.

1. Cor. 1.

Secundi qui vocantur & veniunt, sunt pauperes, quo verum apparet quod Apostolus dixit: *Infirmam mundi elegit Deus quo confundat fortia.* Diuites enim & potenter, docti ac sapientes mundi, cum habeant vnde in hoc mundo florent, vt pote ceteris præstantiores, superbiunt, & parum de cœna futura vitæ cogitant, præsentibus contenti. Magis enim eos præsentis temporis opes, lætitiæ & honores consolantur, quam spes futurorum. Adeo enim his quæ vident, inhiant, vt ad futura, quæ à prædicatoribus sanctis prædicantur, vix aduertant. Pauperes verò quo maioribus calamitatibus premuntur, eo humiliores fiunt. Aque igitur peccatores intelligi possunt & qui vocati veniunt, & qui venire contemnunt. Sed hi peccatores sunt superbi,

perbi, qui seipfos ignorant, elati & magis in oculis suis, & ideo sui vocati-
 onem contempnunt. Illi vero, quia seipfos peccatores esse cognoscunt, sunt
 humiles & veniunt. Peccatores itaque superbi respuuntur, humiles eligun-
 tur. Hi autem qui vocati veniunt, hic in quadruplici ponuntur differentia. **Lucæ 14.**
 Siquidem nominantur hic pauperes, cæci, debiles & claudi. Pauperes sunt,
 qui nihil à se præter peccata habere cognoscunt, in oculis suis vacui virtu-
 tibus, inopes gratiæ de suis viribus non præsumunt. Hi itaque quia humi-
 les sunt, ad Dei cœnam idonei introducuntur. Debiles sunt, qui ex timore,
 vt Petrus, & fragilitate delinquant. Sunt quidam voluntatis plerumq; bo-
 ne, sed non adeo fortes, quin turbine tentationum accedente vacillent, aut
 succumbant. Hi quoque suam agnoscentes fragilitatem, dum ad Dominum
 clamant, & in adiutorio habitant altissimi, mox resurgunt, & ad cœnam
 veniunt. Tertij sunt cæci, qui per ignorantiam peccant. Inter quos se Pau-
 lus constituit, dum Timotheo scribit, se aliquando fuisse persecutorem,
 blasphemum & contumeliosum. Sed ideo, inquit, misericordiam eõe. ut us sum,
 quia ignorans feci in incredulitate. Quarto loco nominantur claudi, id est, clau-
 dicantes. Vellent hi quidem saluari, sed à delictis se continere nō possunt,
 quia amor priuatus in eis nimius est, nec sibi vim possunt inferre quemad-
 modum scriptum est: *Regnum calorū vim patitur, & violenti rapiunt illud.*
 Tertij sunt, qui compulsi veniunt. Felix, inquit Augustinus, necessitas, quæ
 ad meliora compellit. Et Seneca: Infirmiū meæ gratias ago, quæ coegit
 me non posse, quæ non debeo velle. Hi itaque compelluntur intrare, qui-
 bus amaritudines aduersitatesq; Dominus mittit, propter quas illis, aut
 peccare non libet, aut ex illis, vt non etiam possint, impedimentum ob-
 stat. Itaque in hoc genere intelliguntur hi, qui peccare quidem volunt,
 sed aduersitatibus impediuntur. Vnde contingit sæpenumero, vt in se re-
 deant, & malitiam suam arguant, & corrigant. Proinde in Osee peccatrix
 anima introducit, fornicatura à Deo suo, dicens: *Vadam post amatores me-
 os, qui dant mihi panes meos, & aquas meas, & lanam meam, & linum meum, oleum
 meum, & potum meum.* Cui Dominus respondens, Propter hæc, inquit, *sepia-
 m vias tuas spinis, & sepiam eam maceria.* hoc est, ego circundabo te necessitatibus,
 & concludam angustijs & calamitatibus, vt ad iniquitatem tibi, tamen ve-
 lis malum agere, via non pateat. Propterea sequitur: *Et semitas suas non in-
 ueniet.* Et sequitur *amatores suos, & non apprehendet eos, & queret eos, & non in-
 ueniet.* Sed quid, inquis, prodest illi vias habere à Deo sibi conclusas, nec ad
 amatores, cum quibus fornicaretur, posse venire, quamdiu prauitas in ani-
 mo dominatur, nec malitia fuerit correcta voluntatis? Ad hoc, inquam, il-
 li prodest, vt videns etiam in malis suis, qualem optat, se non habere feli-
 citatem, tandem respiscat, tandem det illi vexatio intellectam, tandem
 sentiat se à suis delectationibus derelictam, dum etiam viro suo, hoc est,
 sponso suo Domino Deo est destituta, cuius amore deberet foueri, custodia
 protegi, & vigilantia gubernari. Hunc verò, quia iam reliquit, etiam se sen-
 tur derelictam, & iucunditate peccati carens (quam quæsierat) calamitatibus
 verò infeliciter præssa, nusquam, id est, neque à Deo, neque à mundo inue-
 nit consolationem. A mundi enim consolatione animam illam excludit
 miseria & calamitas, à diuina peccatum, seu inquinata conscientia. Redi-

Esaie 5.

Pauperes qui
non sint vo-
cati.

Matth. 23.

Marc. 4.

Lucæ 14.

Debiles vo-
cati qui sint.

Psal. 119.

& 90.

Cæci vocati
qui.

Timoth. 1.

Claudi qui nō
sint vocati.

Matth. 23.

Augustin.

Seneca.

Necessitas

felix quæ.

Osee 2.

Osee 2.

Esaie 5.

Osee 2.

ens igitur in seipfam suam plangit infelicitatem, suam insipientiam, suam ingratitudinem & malitiam. Porro de sponsi bonitate confidens, redire ad illum decernit, dicens: *Vadam & reuertar ad virum meum priorem, quia bene mihi erat tunc, magis quam nunc.* Videsne quomodo per hoc, quod viam eius Deus spinis sepiuit, per hoc quod ea, in quibus delectari solebat, amaritudinibus repleuit, quod post concupiscentias suas eam abire non finit, quod eam delinquere volentem virga corripuit, quod in chamo & frano maxillam eius constrinxit, illam ad sui cognitionem, ad respicientiamq; reduxit? Vides iam quod absque vi illata, seruata animi libertate hæc anima immutata est, & quæ in via erat perditionis ac inferni, ad Deum redire compulsa est?

Eccle. 18.
Psalm. 37.

Similem quoque parabolam habemus Euangelicam de filio prodigo, qui à patre suo patrimonio accepto, in regionem profectus longinquam, totum hoc quod accepit, in meretricios turpesq; ac superfluos vsus profudit. Cum itaque consumptis omnibus, iam non solum quod luxui, verum quod necessitati etiam opus esset, non haberet, cuidam ciui adhaesit, seruiens illi in custodiendis porcis. Vbi ingrauescente fame ad tantam est inopiam tandem redactus, vt de siliquis porcorum ventrem cuperet reficere esuriertem, sed nemo illi dabat. Fames igitur & calamitas quam patiebatur, illum in se reduxit, vt videret insipientiam suam atque suum cognosceret errorem.

Lucæ 15.

Quocirca in se reuersus dixit, *Quanti mercen. vij. bundant in domo patris mei panibus, ego autem hic fame pereo? Surgam igitur & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater peccavi in celum & coram te. iam non sum dignus vocari filius tuus, sed fac me sicut vnum de mercenarijs tuis.* Vides quid illi profuerit fames & calamitas? Nunquid enim scelerum suorum, dum sumptus ad huc ad peccandum patrimonium suppeditare, illum pœnituit? Num ad patrem tunc sibi redeundum statuit? Minimè. Caterum vbi nihil ei non defuit, vbi miseriam expertus est, vbi infelix hic esse cepit, pœnitens ad patrem salubri consilio statuit redire. Occasiones igitur dum diuina misericordia nos conuertendi quærit, dum per multa occurrentia vel aduersa vel iucunda ex nolentibus, nos (salua nostra libertate arbitrij) volentes facit, dicitur compellere nos intrare. Beati qui sic compelluntur, vt velint. Huiusmodi enim compulsio, non violentia, aut coactio est, sed introductio, & blanda, felixq; mutatio. Quam nobis Dominus noster Iesus Christus largiatur, qui est in secula benedictus, Amen.

Compelli intrare quinam dicantur.

Lucæ 4.

DOMINICA III. POST DOMINICAM S.
Trinitatis, Epistola, I. Petri V.

Miliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore visitationis. Omnem sollicitudinem vestram proyicientes in eum, quoniam ipsa cura est de vobis. Sobrii estote & vigilate, quia aduersarius vester diabolus tanquã leo rugiens circumsistit, querens quem deuoret. Cui resistite fortes in fide, scientes eandem passionem ei, que in mundo est, vestra fraternitati fieri. Deus autem omnis gratia, qui vocauit nos in æternam suam gloriam, in Christo Iesu modicum passum esse perficit